

15. Загальнопольська конференція „Обережно – дитина! Профілактика наруги над малими дітьми” 20-21 червня 2023

АНОТАЦІЇ ВИСТУПІВ

20 червня

Вітання 9.00 – 9.30

Lighthouse – Консультаційний центр для батьків “Latarnia Morska”, концепція та пропозиція допомоги.

д-р Моніка Сайковська, Марта Скерковська, Фонд “Даємо дітям силу”

Пленарна сесія, 9.30 – 11.00

Міжсекторальна співпраця із запобігання наруги над дітьми.

д-р хаб. Магдалена Шафранек, Варшавський університет

Метою виступу буде обговорення міжгалузевої співпраці у сфері запобігання наруги над дітьми в Польщі у зв'язку з діяльністю, яку проводять представники соціальних служб, системи охорони здоров'я та судової системи. Доповідачка посилатиметься на результати дослідження практики вилучення дітей соціальними працівниками в охоронному режимі згідно зі ст. 12а Закону про протидію домашньому насильству. Дослідження справ проводилось для Інституту правосуддя у жовтні – грудні 2022 року. Проаналізовано 81 судове провадження щодо становища 144 неповнолітніх дітей. Результати цих досліджень ілюструють хід співпраці, її сильні та слабкі сторони та дозволяють відповісти на питання: як польські служби співпрацюють для захисту дитини? Варто зазначити, що у разі прямої загрози життю чи здоров'ю дитини внаслідок домашнього насильства соціальний працівник, який виконує службові обов'язки, має право забрати дитину із сім'ї та поселити до іншої найближчої людини, яка не проживає разом з нею. Рішення про вилучення дитини приймає соціальний працівник спільно з поліцейським, а також лікарем, медичним рятівником чи медсестрою. Законом передбачено механізм судової перевірки дій соціального працівника. Про вилучення дитини із сім'ї та розміщення її до найближчої особи, яка не проживає разом з нею, у прийомну сім'ю або до виховного закладу він зобов'язаний не пізніше як за 24 години повідомити суд з питань опіки та піклування.

Пленарна сесія, 11.15 – 12.45

SPYNKI – опікунсько-виховні групи для українських та польських дітей.

Домінік Кміта, Фонд розвитку дітей ім. Яна Амоса Коменського

Sprunki – це опікунсько-виховні групи для українських та польських дітей, створені з квітня 2022 року в різних воєводствах Польщі Фонд розвитку дітей у партнерстві з ЮНІСЕФ, Plan International, Всесвітнім фондом дитинства та іншими міжнародними благодійними організаціями та у співпраці з органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями та установи.

Створення та робота у Sprunki – місцях опіки та виховання дітей – дає можливість їхнім мамам працювати. Фонд розвитку дітей навчає та працевлаштовує людей з України та Польщі для роботи з дітьми. Sprunki працюють у приміщеннях, наданих місцевою владою, неурядовими організаціями та приватними установами. Це заклади денного догляду для найменших дітей, а також професійно підготовлені освітні програми, спрямовані на інтеграцію дітей з України з однолітками. І для українських дітей, і для їхніх матерів Sprunki є місцем адаптації та інтеграції з місцевою громадою. Вони дають відчуття стабільності та безпеки. Діти з України, які втратили все, що знали – родинний дім, близьких родичів, доброзичливе сусідство чи улюблений ігровий майданчик – вкрай потребують стабільності та відчуття безпеки, які приходять від спокійного та передбачуваного повсякденного життя.

Виступ буде присвячений процесу заснування та роботі проєкту Sprunki у Польщі.

(додаткова інформація: Фонд розвитку дітей був створений у 2003 році з метою створення найкращих умов для дітей на ранньому етапі розвитку та навчання. Його мета – вирівняти шанси дітей стати освіченими людьми. Організація надихає створити умови, в яких кожна дитина може розвиватися, розкриватися та використовувати свій власний потенціал. Залучає до своєї діяльності батьків, людей, які працюють з дітьми, органи місцевого самоврядування та державну адміністрацію. Наголошує на якості, вимірних ефектах та масштабі, адже лише велика кількість може змінити світ.)

Пленарна сесія, 13.00 – 14.30

Чинники парентифікації українських дітей у Польщі

д-р Каміла Касперська-Кужава, Анна Копчак-Вірга, Опольський університет

У виступі буде розглянуто сучасні міграції та біженства громадян України до Польщі в контексті виховання українських дітей. Його мета – відповісти на питання, чи можна класифікувати міграцію та біженство, які є наслідком гібридної війни Росії в Україні, як потенційні чинники парентифікації українських дітей. Доповідачки проаналізують процес парентифікації, презентують генезис розгортання гібридної війни в Україні та парентифікацію як один із її наслідків. Також обговорюватимуться актуальні статистичні дані щодо припливу громадян України до Польщі.

Паралельна сесія, 15.00 – 16.30

Почергова опіка - як правильно це зробити?

Себастьян Плуца, Центр розвитку та підтримки Себастьян Плуца

Темою виступу буде почергова опіка, яка є одним із способів догляду за дітьми після розлучення батьків. Під час презентації будуть представлені результати дослідження результатів спільної опіки та приклади гарної практики (кейси). Доповідач вкаже рекомендації, а також протипоказання для вибору такої форми догляду та обговорить шляхи вирішення проблем і реагування на складні ситуації, які виникають у стосунках «родитель-дитина», а також «родитель-родитель».

Паралельна сесія, 15.00 – 16.30

Стандарти охорони дитинства в медичних закладах і законодавство.

Катажина Катана, юрисконсульт ФДДС

Між відповідальністю особи та закладу – адаптація ідеї стандартів захисту дітей до реалій медичного закладу. Уршуля Кубіцька-Крашинська, ФДДС

Проблеми впровадження стандартів захисту дітей у дитячій лікарні: погляд лікаря-практика.

Професор, габілітований доктор медичних наук Магдалена Датч-Вічерек, директор відділу медицини та науки WCOM Copernik

Як адаптувати стандарти захисту дітей до реалій роботи в охороні здоров'я, щоб не втратити найважливіше в ідеї стандартів – формування у всіх працівників почуття спільної відповідальності за безпеку дітей у закладі? Стандарти захисту дітей від жорстокого поводження (СЗД) – це набір принципів, які допомагають створити безпечне та доброзичливе середовище скрізь, де присутні діти, у тому числі в школах, дитячих садках, спортивних клубах. Впровадження СЗД означає, що в установі, окрім іншого, застосовуються принципи безпечного найму та принципи безпечних стосунків між персоналом і дітьми, усі працівники знають, як розпізнати симптоми жорстокого поводження з дітьми та як втрутитися, якщо підозрюється, що дитина стала жертвою насильства. Для того, щоб стандарти не залишалися «порожніми деклараціями», процес їх розробки та впровадження потребує добре знання специфіки сфери, в якій працює дана установа, і, насамперед, реальної участі її працівників. У 2022 році у Фонді Даємо Дітям Силу (ФДДС) ми розпочали дослідження, як, враховуючи специфіку системи охорони здоров'я, можна запровадити СЗД у медичних закладах. У виступі будуть представлені роздуми з аналізу діючих нормативних документів, дослідження серед дітей та батьків з Польщі та України, широкі консультації з працівниками системи охорони здоров'я та пілотне впровадження СЗД у Варшавському медичному центрі «КОПЕРНИК» Sp. z o. o.

---

22 червня

Пленарна сесія, 9.00 – 10.30

Маленькі «дорослі» і «маленькі» дорослі – процес парентифікації в сім'ях з маленькими дітьми.

д-р Юдита Борхет, Гданський університет

Парентифікація – це складний, багатофакторний і багатовимірний сімейний процес, який характеризується зміною ролей між дітьми та їхніми батьками. У той час як батьки (опікуни) за різних обставин (наприклад, розлади, пов'язані із вживанням психоактивних речовин, конфлікт, економічна міграція) не можуть виконувати свою батьківську роль або відмовляються від неї, діти починають піклуватися про своїх батьків, наприклад, беручи на себе відповідальність за емоції батьків (опікунів).

Під час виступу буде обговорено питання парентифікації, з особливим наголосом на контекст відносин між маленькою дитиною та її родителем (опікуном).

Пленарна сесія, 10.45 – 12.15

Важливість ролі батька в перші роки життя дитини на основі теорії прив'язаності.

д-р Каміл Янович, Університет гуманітарних і соціальних наук SWPS

Під час виступу будуть представлені ключові висновки наукових досліджень щодо важливості присутності та участі батька для правильного розвитку дитини на різних етапах життя. Ці дослідження свідчать про те, що: 1) відсутність батька в сім'ї є суттєвим чинником ризику виникнення різноманітних емоційних та соціальних проблем у дітей; 2) Тісний зв'язок між батьком і дитиною, заснований на прихильності та емоційній доступності, впливає на кращий когнітивний, соціальний, комунікаційний, моторний та емоційний розвиток дітей; 3) Добрі стосунки з батьком є чинником, який захищає дітей і підлітків від різноманітних проблем у розвитку, розладів психічного здоров'я та соціально небажаної поведінки (наприклад, конфлікти з законом, насильство). Доповідач також представить ключові механізми, відповідальні за вищезгадані залежності. Теоретичною основою тут буде передусім теорія прив'язаності, яка вказує на важливість розвитку безпечного (довірливого) стилю прив'язаності для оптимального розвитку дитини. Присутність та емоційна доступність батька сприяє формуванню безпечного зв'язку між ним і дитиною, що позитивно впливає на розвиток дитини та сприяє більшій ефективності батьківських взаємодій у майбутньому.

Пленарна сесія, 12.30 – 14.00

Роль батька в житті дитини після розлучення батьків у правовому та психологічному аспектах.

Агнешка Ольшевська, Еліза Куна

Паралельна сесія, 14.30 – 16.00

Дитина приходить до лікаря – як у таких умовах побудувати добрі стосунки? Або візит до педіатра як зустріч з іншою людиною.

Ружа Хайкус, Підкарпатська воєводська лікарня

Візит дитини до лікаря зазвичай пов'язаний зі стресом для маленького пацієнта та опікунів. Що повинен зробити лікар, щоб цей досвід був менш жахливим? Як побудувати добрі стосунки з дитиною в таких умовах? Або про те, що візит у лікаря – це не лише фіксація та спроба вирішення медичної проблеми, а й зустріч з іншою людиною.

Паралельна сесія, 14.30 – 16.00

Соціальний працівник як маяк - рефлексії про роботу соціального працівника, що базує на менталізації.

д-р мед.н. Анна Шчепаняк, Фонд «Даємо діям силу».

Мета зустрічі - поділитися рефлексіями про співпрацю з Wiltshire Council у Великій Британії. В основу індивідуальної роботи з клієнтом, а також групової роботи команда соціальних працівників поклала модифіковану програму «Родитель як маяк – робота на основі менталізації». Під час виступу будуть представлені основні ідеї програми, а також висновки, отримані в результаті супервізії соціальних працівників у Великобританії.

СПІКЕРИ

Марта Скерковська – випускниця Інституту психології Університету ім Адама Міцкевича в Познані, також навчалася в Левенському католицькому університеті в Бельгії. У Фонді відповідає, серед іншого, за: для стратегії попередження сексуального насильства над дітьми та займається проектами з прав дитини та попередження жорстокого поводження з дітьми. Проводить тренінги для фахівців у сфері попередження насильства та жорстокого поводження. Вона є автором та співавтором кампаній, публікацій та навчальних програм із запобігання жорстокому поводженню з дітьми.

д-р хаб. Магдалена Шафранек – соціологиня і юристка, працює в Інституті прикладних соціальних наук Варшавського університету. Спеціалізується на дослідженні підтримки дітей та сімей у місцевому середовищі та змін, які відбуваються в громадянському суспільстві. Магдалена Шафранек є членом правління Асоціації сімейних суддів у Польщі, Міжнародної асоціації сімейних суддів і мирових суддів та Національної ради суддів у справах сім'ї та неповнолітніх (NCJFCJ) у США. Вона є головним редактором наукового журналу «Дитина, потерпіла від насильства. Теорія, дослідження. Практика».

Домінік Кміта - соціальний педагог, викладач, медіатор. З 2009 року у Фонді розвитку дітей ім. Я. А. Коменського. Відповідає, серед іншого, за створення програм, завдяки яким дорослі створюють умови для необмеженого розвитку маленьких дітей. Співавтор стандартів догляду та виховання дітей до 3 років. Великий популяризатор так званих ігрових груп, тобто регулярних зустрічей вихователів з маленькими дітьми. З 2022 року займається організацією, створенням та підтримкою “Sprunek” – опікунсько-виховних груп для українських та польських дітей.

Д-р Каміла Касперська Кужава – доцент кафедри наук безпеки Опольського університету. Займається питаннями організованої злочинності та тероризму у світі та безпеки місцевих громад. Займається громадською діяльністю, ініціює заходи для студентів Опольського університету, веде «Внутрішньо безпечний подкаст» на Radio Doxa FM. Вільний час проводить за читанням, прогулянками з родиною та подорожами.

Себаст'ян Плута - магістр психології, сімейний терапевт, дитячий та молодіжний психолог, фахівець з профілактики та тренер, сертифікований фахівець із запобігання насильству, сертифікований супервізор із запобігання насильству, академічний викладач. З захопленням займається протидією насильству, підтримкою прийомних сімей та клієнтів з різними проблемами. З наукової точки зору, окрім питань насильства, цікавиться поняттям «резильєнтності», станом сімей після розставання, способом догляду після розставання з акцентом на добробуті дітей.

Катажина Катана – юрисконсульт (2017), випускниця факультету права та адміністрації Ягеллонського університету (2013), учасниця студентського обміну в Університеті Мальти (2013), випускниця Школи українського права OKSPO UJ (2018) та вітчизняних та закордонних тренінгів, в т.ч Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (CEDAW) та Міжнародна адвокація жіночих прав людини (2020) та Школа адвокатури з питань гендеру та політики ODHiR (2021), навчальна програма (2020-2022) Інституту підготовки до прав людини, доповідач Конференція TedX, переможець плебісциту Forbes Women in Law 2022.

Уршула Кубіцька-Крашинська - соціологиня, випускниця Школи прав людини Гельсінського фонду. Викладачка Варшавського медичного університету. Понад 20 років працює в громадських організаціях. У фонді «Народжувати по-людськи» створила адвокаційну програму та проводила моніторинг дотримання прав жінок-пацієнок та якості перинатального догляду. У 2007-2011 роках представляла соціальну сторону в команді зі стандарту перинатальної допомоги при МОЗ Польщі. Зараз у Фонді “Даємо дітям силу” займається питаннями впровадження стандартів захисту дітей у систему охорони здоров’я.

Д-р Юдита Борхет - психологиня, доцентка кафедри досліджень сім’ї та якості життя в Інституті психології Гданського університету. Стипендіатка Національного наукового центру (Etiuda 2019) та Фундації польської науки (START 2022). Дослідницю цікавить соціальна психологія, психологія здоров’я, стосунки та процеси, що відбуваються в сім’ї, а зокрема – процес батьківства, що стало предметом її докторської дисертації.

Д-р Каміл Яновіч - психолог, докторант і викладач в Університеті SWPS у Познані; у своїй науковій роботі займається, зокрема, різними аспектами підготовки до батьківства та батьківської ідентичності. Співпрацює з багатьма фондами (зокрема Share the Care, Empowering Children, Odzyskani), проводить психоосвітні семінари та лекції для батьків та молоді, а також групи розвитку для батьків. Популяризує наукові знання про батьківство та розвиток дитини у власному блозі Father_ing.

Агнешка Ольшевська – медіатор і психоаналітичний психотерапевт. Працює в спеціалізованій сімейній клініці в районі Бемово столиці Варшави та в приватному психотерапевтичному кабінеті. Проводить медіацію, індивідуальну, парну та групову терапію. Член Польського психологічного товариства та Асоціації сімейних медіаторів. Її робота постійно контролюється сертифікованими супервізорами Польського товариства психоаналітичної психотерапії та Польського психоаналітичного товариства

Еліза Куна – адвокат, медіатор Ради адвокатів Польщі, експерт із сімейного права. Доповідач на численних конференціях з сімейного права.

Ружа Хайкус - лікарка, спеціалістка з педіатрії. Працює в лікарні на Підкарпатті, в дитячому відділенні. Веде Instagram-акаунт @roza_lekarkadladzieci та освітній блог Doktordladzieci.pl. Автор доповіді TEDx «Медицина, що базує на знаменитостях».

Д-р мед. наук Анна Щепаняк - психологиня, доктор медичних наук, сертифікована психотерапевтка Польського психологічного товариства. Має багаторічний клінічний досвід роботи з дітьми, підлітками та дорослими. Практикувала в клінічних установах у Лодзі та Варшаві. Отримала підготовку з психотерапії в Лабораторії психоосвіти, її освіта доповнюється постійним навчанням у Центрі Анни Фрейд у Лондоні. У 2019 році проходила клінічне стажування в структурах NHS Oxford. У Фонді “ Даємо дітям силу” є координаторкою клінічної групи Центру допомоги дітям у Варшаві. Спеціалізується на роботі з ранньою дитячою травмою стосунків маленьких пацієнтів, які зазнали різних форм насильства з боку близьких опікунів. Проводить лекції та тренінги на тему травми і та психотерапії дітей та підлітків. Є авторкою багатьох наукових публікацій. Протягом шести років координувала розвиток програми «Родитель як маяк – групово терапія на основі менталізації» в Центрах допомоги дітям Фонду Даємо дітям силу та інших клінічних закладах.